

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

ФАХІВЦЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

підготовки бакалавра

спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

за спеціалізацією 016.02 Олігофренопедагогіка

освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Соціальна компетентність фахівця спеціальної освіти» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка), за освітньою програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Розробники: Сидорук Ірина Ігорівна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, доцент

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, протокол № 1 від 30 серпня 2021р

Завідувач кафедри:

Ірина КУЗАБА

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань <u>01 «Освіта/Педагогіка»</u> Спеціальність <u>016 «Спеціальна освіта»</u> <u>(016.02</u> <u>Олігофренопедагогіка)</u> Освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка та логопедія Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	Вибіркова 11
Кількість годин/кредитів <u>150/5</u>		Рік навчання 4
ІНДЗ: <u>немає</u>		Семестр 8-ий
		Лекції 14 год.
		Практичні (семінарські) 40 год.
		Лабораторні _ год.
		Індивідуальні _ год.
		Самостійна робота 86 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладачів

ППП Сидорук Ірина Ігорівна

Науковий ступінь доктор педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380953092902, Sudoryk_Ira@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Глобальні зміни, швидкий технічний прогрес, віртуалізація соціального середовища, зростаюча поляризація українського соціуму, негативні суспільні явища впливають на розвиток усіх сфер і галузей суспільного життя, спричиняють зміни на особистісному й суспільному рівнях та актуалізують значущість проблеми формування соціально компетентної особистості фахівця спеціальної освіти. Як інтегративна характеристика особистості та результат її фахової підготовки, соціальна компетентність майбутнього фахівця спроможна забезпечити вихід за межі нормативної діяльності, створення, трансляцію і передачу цінностей, зумовити особистісний, соціальний розвиток осіб із ООП. Вона передбачає здатність

співпрацювати, контактувати, брати соціальну відповідальність за наслідки власних вчинків, взаємодію з об'єктами та суб'єктами професійної діяльності, соціальним середовищем; є необхідною умовою якісної фахової підготовки, ефективності майбутньої професійної діяльності, конкурентоспроможності на ринку праці і результативності процесів професіоналізації.

Під час вивчення навчальної дисципліни, здобувачі вищої освіти матимуть змогу ознайомитися з поняттям «соціальна компетентність», «соціальна компетентність фахівця», з'ясувати її сутність, складові частини, функції соціальної компетентності особистості, продіагностувати сформованість цієї компетентності в себе.

Курс є базовим, соціально та професійно значущим формувальним заходом, системою формувальних впливів щодо вироблення соціальної компетентності фахівців спеціальної освіти у процесі професійної підготовки. Орієнтований на студентів соціономічних професій (це професії, які в процесі діяльності ґрунтуються на спілкуванні типу «людина–людина») і всіх, хто цікавиться проблемами формування соціальної компетентності, міжособистісної взаємодії, ефективності фахової діяльності.

Силабус навчальної дисципліни «Соціальна компетентність фахівця спеціальної освіти» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 016 Спеціальна освіта (016.02 Олігофренопедагогіка) денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Визначає обсяги знань, що зазначені у освітній програмі і які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня; алгоритм вивчення навчального матеріалу курсу; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

2. Пререквізити: навчальний курс пов'язується з циклом педагогічних та психологічних дисциплін, зокрема: Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта», «Основи психології», «Основи педагогічної майстерності спеціального педагога».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати соціальну компетентність майбутніх фахівців спеціальної освіти через осмислення її структури та змісту, мотивування та формування настановлень у студентів на соціально-професійний саморозвиток, розробку та побудову індивідуальної траєкторії соціо професійного розвитку та формування соціальної компетентності.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів готовність до прояву соціальної компетентності, здатність до соціо професійного саморозвитку;

- сформувати систему соціальних компетенцій, здатність пізнавати соціально-професійну реальність, створити умови для прояву компетентності, соціальної поведінки з урахуванням основних сфер діяльності майбутніх фахівців спеціальної освіти;

– сформувати уміння регуляції процесу і результату реалізації соціальної компетентності, розвинути здатність до рефлексії власної соціопрофесійної діяльності та діяльності інших, соціально значущі якості й характеристики особистості.

У результаті вивчення курсу студент має:

знати:

- вимоги до соціально компетентних фахівців спеціальної освіти;
- сутність, структуру (основні складники та їх характеристики) соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти;
- методи діагностики компонентів та соціальної компетентності загалом;
- механізми, способи формування та розвитку соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти;
- шляхи прояву компетентності, соціальної поведінки та набуття власного соціального досвіду;

уміти:

- будувати індивідуальну траєкторію соціопрофесійного розвитку та формування соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти;
- діагностувати рівень сформованості складників власної соціальної компетентності та компетентності в цілому;
- відбирати ефективні для себе та дієві способи, шляхи формування соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти;
- демонструвати соціально відповідальну поведінку, вміння вибудовувати стосунки з людьми;
- передавати соціальний досвід в доступній формі на практиці;
- налагоджувати співпрацю з фахівцями та організаціями;
- розробляти та впроваджувати соціальні проєкти на базі факультету, університету, громади;
- рефлексувати власну соціальну діяльність та діяльність інших.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціальна компетентність фахівця соціономічної сфери» в студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і

суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17. Здатність самостійно освоювати нові науково-педагогічні, корекційні, ергономічні та оздоровчі теорії та технології; забезпечувати фізичний розвиток, корекцію, реабілітацію і зміцнення здоров'я осіб з особливими освітніми потребами на засадах педагогічної інноватики.

СК-18. Здатність будувати педагогічні й соціальні стосунки на основі загальнолюдських та національних цінностей; поєднувати сучасну спеціальну та інклюзивну освітню практику з глибоким осмисленням теорій і технологій видатних педагогів, психологів, лікарів, філософів.

Результати навчання (РН):

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН 21. Здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування; стійкі навички усного й писемного мовлення, зорієнтованого на

професійну специфіку; навички оперування фаховою термінологією.

РН 22. Володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації осіб з особливими освітніми потребами; здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору.

5. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти						
Тема 1. Загальна характеристика міжособистісного спілкування	8	-	4	4	-	ДС, РМГ, ІРС /4
Тема 2. Міжособистісна взаємодія	8	-	4	4	-	ДС, РМГ, ІРС /4
Модульна контрольна робота 1	2	-	-	2	-	МКР/20
Разом за модулем 1	18	-	8	10	-	28
Змістовий модуль 2. Концептуальні основи формування соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти						
Тема 3. Вимоги до фахової підготовки соціально компетентних фахівців спеціальної освіти	16	2	4	10	-	ДС, РМГ, ІРС /4
Тема 4. Концептуальні підходи до визначення змістової сутності поняття «соціальна компетентність майбутніх фахівців спеціальної освіти»	16	2	4	10	-	ДС, РМГ, ІРС /4
Тема 5. Структура соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти	24	2	8	12	2	ДС, РМГ, ІРС /8
Модульна контрольна робота 2	2	-	-	2	-	МКР/20
Разом за модулем 2	58	6	16	34	2	36
Змістовий модуль 3. Практичні аспекти формування соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти						
Тема 6. Можливості освітнього середовища закладу вищої освіти у формуванні соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти.	18	2	4	10	2	ДС, РМГ, ІРС /4
Тема 7. Соціальне партнерство у сфері освіти та роль соціальної компетентності особистості в цьому процесі	18	2	4	10	2	ДС, РМГ, ІРС /4

Тема 8. Менторство та роль менті у соціо професійному становленні особистості фахівця спеціальної освіти.	18	2	4	10	2	ДС, РМГ, ІРС /4
Тема 9. Інструментарій з формування соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти.	18	2	4	10	2	ДС, РМГ, ІРС /4
Модульна контрольна робота 3	2	-	-	2	-	МКР/20
Разом за модулем 3	74	8	16	42	8	36
Всього годин/Балів	150	14	40	86	10	100

Види підсумкових робіт (за потреби на розсуд викладача кафедри)	К-сть
Залік	60
Поточне оцінювання	40
МКР1	30
МКР2	30
Всього годин:	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№	ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти		
1	Тема 1. Загальна характеристика міжособистісного спілкування 1. Спілкування та його функції. 2. Спільнота, мова, мовлення. 3. Види міжособистісного спілкування. 4. Вербальне спілкування. Невербальне спілкування. 5. Техніки і прийоми спілкування.	4
2	Тема 2. Міжособистісна взаємодія 1. Міжособистісна взаємодія у сумісній діяльності. 2. Комунікативна сторона спілкування (обмін інформацією, зворотній зв’язок, бар’єри, вплив). 3. Перцептивна сторона спілкування (механізми соціальної перцепції, формування першого враження, стереотипи). 4. Інтерактивна сторона спілкування (стратегії взаємодії, структура взаємодії, структура конфліктної взаємодії).	4

Змістовий модуль 2. Концептуальні основи формування соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти		
3	Тема 3. Вимоги до фахової підготовки соціально компетентних фахівців спеціальної освіти 1. Визначте та перелічіть основні сфери, що трансляють вимоги до соціально компетентної особистості та її підготовки. 2. Назвіть нормативні документи, що декларують вимоги до професійної підготовки фахівців спеціальної освіти (на прикладі корекційних педагогів тощо). 3. Назвіть загальні, спеціальні компетентності, закріплені у стандарті вищої освіти зі спеціальності, котрі прямо чи опосередковано стосуються соціальної компетентності. 4. Визначте програмні результати, закріплені у стандарті вищої освіти зі спеціальності (для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти), котрі вимагають сформованості високого рівня соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти. 5. Поясніть різницю між формальною, неформальною та інформальною освітою. 6. Ідентифікуйте учасників і визначте цілі професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти. 7. Виділіть умови якісної професійної підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти. 8. Покажіть, як зміни в суспільстві впливають на професійну підготовку майбутніх фахівців спеціальної освіти. 9. Подискутуйте на тему: «Як самоосвіта та саморозвиток впливають на професійне становлення фахівця спеціальної освіти й формування його соціальної компетентності?». 10. Визначте та сформулюйте проблеми, які безпосередньо стосуються сфери професійного становлення особистості. 11. Спроектуйте процес вашого становлення як фахівця (з використанням методу «самофутурування»). 12. Порівняйте можливості формальної, неформальної та інформальної освіти у професійному й особистісному становленні фахівця спеціальної освіти.	10
4	Тема 4. Концептуальні підходи до визначення змістової сутності поняття «соціальна компетентність майбутніх фахівців спеціальної освіти» 1. Дайте оцінку ролі соціальної компетентності у вашому професійному й особистісному становленні. 2. Дайте визначення таких понять, як «компетенція», «компетентність», «соціальна компетентність». 3. Назвіть, хто з науковців досліджував соціальну компетентність майбутніх фахівців спеціальної освіти. 4. Назвіть види компетентностей, залежно від критеріїв, покладених в основу їх класифікації.	10

	5. Поясніть різницю між поняттями «компетенція» й «компетентність». 6. Проаналізуйте та зіставте визначення «соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти» (соціальної сфери), представлені в працях науковців. 7. Запропонуйте власне визначення «соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти».	
5	Тема 5. Структура соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти 1. Складіть список показників, які потрібно враховувати під час оцінювання мотиваційно-ціннісного компонента соціальної компетентності майбутнього фахівця спеціальної освіти. 2. Складіть список показників, які потрібно враховувати під час оцінювання когнітивно-діяльнісного компонента соціальної компетентності майбутнього фахівця спеціальної освіти. 3. Складіть список показників, які потрібно враховувати під час оцінювання особистісно-рефлексивного компонента соціальної компетентності майбутнього фахівця спеціальної освіти. 4. Поясніть різницю між зовнішньою та внутрішньою мотиваціями. 5. Чим відрізняються поняття «активність», «мобільність». 6. Проілюструйте важливість ролі мотивації для професійного й особистісного становлення працівника соціономічної професії. 7. Згенеруйте перелік показників сформованості соціальної компетентності фахівця, котрі є найбільш значущими саме для вас. 8. Протестуйте сформованість власної соціальної компетентності та окремих її компонентів за власноруч підібраними методиками (запропонованими викладачем). 9. Розробіть власну модель соціальної компетентності майбутнього фахівця спеціальної освіти або модифікуйте запропоновану. 10. Проаналізуйте існуючі моделі соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти. Визначте, яка модель імponує вам найбільше. Відповідь аргументуйте.	12
Змістовий модуль 3. Практичні аспекти формування соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти		
6	Тема 6. Можливості освітнього середовища закладу вищої освіти у формуванні соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти 1. Визначте поняття «освітнє середовище закладу вищої освіти». 2. Складіть список волонтерських організацій вашого регіону. 3. Ідентифікуйте учасників студентського самоврядування закладу вищої освіти. 4. Розробіть план заходів волонтерської групи вашого	10

	факультету. 5. Оцініть можливості студентського самоврядування у формуванні соціальної компетентності студентів. 6. Підготуйте й проведіть захід у межах вашої академічної групи, спрямований на формування компонентів соціальної компетентності особистості. 7. Проаналізуйте роботу студентського самоврядування вашого факультету щодо формування соціальної компетентності студентів, визначте позитивні та негативні моменти, запропонуйте шляхи вдосконалення.	
7	Тема 7. Соціальне партнерство у сфері освіти та роль соціальної компетентності в цьому процесі 1. Дайте визначення поняттям «взаємодія», «партнерська взаємодія», «соціальне партнерство», «соціальна взаємодія». 2. Оцініть переваги міжсекторної взаємодії університету на рівні соціального партнерства зі службами та організаціями громади. 3. Запропонуйте перелік установ та організацій громади, співпраця з котрими, на вашу думку, буде ефективною у контексті формування соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти. 4. Оберіть одну службу або організацію громади й розробіть напрями можливої взаємодії щодо формування соціальної компетентності студентів. 5. Розробіть анкету та проведіть дослідження на власноруч обрану проблему з теми заняття.	10
8	Тема 8. Менторство та роль менті у соціопрофесійному становленні особистості фахівця спеціальної освіти 1. Назвіть моделі менторської підтримки студента. 2. Поясніть різницю між поняттями «менті» та «ментор». 3. Виділіть основні функції ментора щодо формування соціальної компетентності студента. 4. Проаналізуйте останні наукові статі з теми практичного заняття. Окресліть коло основних проблем, що підняті у них, і визначте ті, що потребують розв'язання. 5. Подискутуйте на тему «Роль ментора в професійному й особистісному становленні майбутнього фахівця спеціальної освіти». 6. Запропонуйте перелік питань/проблем у розв'язанні яких ви потребуєте допомоги ментора (у контексті розвитку соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти).	10
9	Тема 9. Інструментарій з формування соціальної компетентності особистості фахівця спеціальної освіти 1. Оберіть одну з інноваційних технологій вищої освіти й охарактеризуйте її. 2. Назвіть ефективні форми вироблення соціальної	10

	компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти. 3. Розробіть фрагмент заняття (лекційного, практичного) із використанням методів, засобів, прийомів ефективного формування соціальної компетентності фахівця спеціальної освіти. 4. Розробіть анкету на виявлення найефективніших технологій, форм, методів формування соціальної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти. Дослідження проведіть серед студентів спеціальності. 5. Сформууйте власний інструментарій формування соціальної компетентності студента.	
10	Підготовка до МКРіт	6
РАЗОМ:		86

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Список рекомендованої літератури:

1. Алексеєнко Т. Ф. Теоретико-методологічні основи формування соціально-значущих якостей особистості у груповій доброчинній діяльності. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2012. Вип.16. Кн.1. С. 9–16.

2. Альохіна Н. В. Соціальний інтелект в структурі соціальної компетентності фахівців фармації. *Вісник Харківського національного університету ім. В. М. Каразіна*. 2013. № 1046. С. 60–63.

3. Балик Н. Р., Шмигер Г. П. Формування інформаційних та соціальних компетентностей студентів з метою їх професійної підготовки у педагогічному університеті. *Науковий огляд*. 2016. №1 (22) С. 14–21.

4. Баширов И. Ф. Проблема социального интеллекта в зарубежной и отечественной психологии. Сборник научных статей адъюнктов. Москва: Академия военных наук, 2005. С. 74–78.

5. Безпалько О. В. Соціальне проектування: навч. посіб. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки. Київ, 2010. 127 с.
6. Белицкая Г. Э. Социальная компетентность личности. Субъект и социальная компетентность личности: сб. науч. тр./под ред. А. В. Брушлинского. Москва: ИП РАН, 1995. 245 с.
7. Бельмаз Я. М. Роль інституту наставництва у професійному розвитку викладачів вищої школи у США та Великій Британії. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2015. Вип. 41. С. 484–492.
8. Борбич Н. В. Формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів: автореф. дис. на соискание учебной степени канд. пед. наук: 13.00.05/Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2013. 22 с.
9. Вайнілович Н. А. Професіоналізація волонтерської діяльності як умова формування нового статусу волонтерів у суспільстві. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка: [зб. наук. праць]/[редкол.: Б. В. Новіков (голов. ред.) та ін.]. Кмів, 2011. № 2. С. 53–58.
10. Вієвська М. Г. Соціальна відповідальність сучасного фахівця як підґрунтя його продуктивної професійної діяльності. *Наука і освіта*. 2015. № 9. С. 19–24.
11. Волкова Н. П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. Київ: ВЦ Академія, 2006. 256 с.
12. Волкова Т. А. Тьюторство и менторство в системе педагогической практики. Вестник Марийского государственного университета. 2015. № 1 (16). С. 15–18.
13. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2. С. 51–61.
14. Годован Ю. В. Соціальна мобільність молоді як стратегічна складова політичної соціалізації молоді. *Вісник Донецького університету імені В. Стуса. Серія: Політичні науки*. 2017. С. 76–78.
15. Гончарова-Горянська М. Соціальна компетентність: поняття, зміст, шляхи формування в дослідженнях зарубіжних авторів. *Рідна школа*. 2004. № 7–8. С. 7–74.
16. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект: ценное практическое руководство по развитию и совершенствованию эмоций человека. Москва: Хранитель, 2008. 476 с.
17. Грабовська С. Л., Чолій С. М. Соціальна активність в процесі соціалізації особистості: [зб. наук. праць. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України]/за ред. С. Д. Максименка. Т. XII. Ч. 1. Київ, 2010. С. 171–181.
18. Данько Ю. А. Феномен соціальних мереж у контексті становлення і розвитку. *Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія: Соціологічні науки*. 2012. Т. 15, № 1–2. С. 53–59.
19. Дидактичні матеріали до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні студентів суспільно-гуманітарного профілю в закладах вищої

освіти: навч.-метод. посіб./уклад.: Ф. Майнаєв, Л. Рибалко. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. 66 с.

20. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія/О. Ф. Новікова, М. Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2013. 296 с.

21. Докторович М. О. Соціальна компетентність: співвідношення наукових категорій. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «*Наука та освіта*». 2006. Т. 2: Педагогічні науки. Дніпропетровськ, 2006. С. 81–89.

22. Долінська Н. Особливості та шляхи реалізації менторських програм в університетах США. *Педагогічний дискурс*. 2015. № 18. С. 82–86.

23. Дьяконов Г. Спілкування і взаємодія. *Соціальні психологія*. 2004. № 3. С. 82–96.

24. Жизномірська О. Емоційна компетентність як важлива умова в професійному становленні фахівця соціальної сфери. *Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів*: матеріали доп. та повідомл. міжнар. наук.-практ. конф./за ред. І. В. Козубовської, Ф. Ф. Шандора. Ужгород: Говерла, 2019. 116 с. С. 31–32.

25. Жукова О. А. Ігрові технології: інноваційно-методичний аспект професійної підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2016. Вип. 27 (37). С. 46–51.

26. Качалова Т. Г. Формування активної соціальної позиції студентів як психолого-педагогічна проблема. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2011. Вип. 33. С. 102–107.

27. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навч.-метод. посіб. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психол. та соц. педагогіки. Київ, 2011. 103 с.

28. Кочарян О. С., Фролова Є. В., Павленко В. М. Структура мотивації навчальної діяльності студентів: навч. посіб. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін.-т», 2011. 40 с.

29. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2018. Вип. 60, т. 1. С. 101–107.

30. Кулінченко О. С. Соціальна активність студентів як соціально-педагогічна проблема. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка: зб. наук. праць*. Випуск 18. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. С.34–39.

31. Куницына В. Н., Казаринова Н. В., Погорьша В. М. Межличностное общение: учеб. для вузов. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 544 с. С. 331.

32. Кучеренко С. Соціальна установка: адаптаційна класифікація особистостей. *Психологія і суспільство*. 2015. № 1. С. 92–101.
33. Лупанова Н. А. Социальная компетентность личности как компонент общечеловеческой культуры. *Психолог образования: опыт работы и проблемы подготовки*: материалы междунар. науч.-практ. конф. Пенза, 2007. С. 180–185.
34. Лякішева А. В. Соціальна поведінка і групова взаємодія: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 368 с.
35. Ляховець Л. О. Соціальний інтелект: поняття, функції, структура. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Психологічні науки*. 2013. Вип. 114. С. 128–133.
36. Матяж С. В., Березянська А. О. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Соціологія*. 2013. Т. 225. Вип. 213. С. 27–30.
37. Мельничук О. Б. Емоційна складова професійного інтелекту майбутніх фахівців соціальної сфери. *Science Rise*. 2015. № 11/1 (16). С. 74–81.
38. Москаленко В. В. Соціальна психологія: підручник. Вид. 2-ге, переробл. та доповн. Київ: Центр учб. літ., 2008. 688 с.
39. Новак О. О. Шляхи розвитку емоційного інтелекту педагогічних працівників. *Постметодика*. 2010. № 6. С. 41–47.
40. Новіков В. Соціальне партнерство. Соціальна політика і соціальна робота: *Український науковий і громадсько-політичний часопис*. 2000. № 1 (13). С. 47–51.
41. Позднякова Т. Є. Візуалізація та структурування інформації за допомогою ментальних карт на уроках біології: [наук.-метод. посіб.]. Рівне: РОППО, 2018. 50 с.
42. Романовський О. Г., Гриньова В. М., Резван О. О. Ментальні карти як інноваційний спосіб організації інформації в навчальному процесі вищої школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2018. Т. 64, № 2. С. 185–195.
43. Савельчук І. Б., Бибик Д. Д. Соціальне лідерство як підґрунтя для розвитку партнерської взаємодії в освітньому середовищі університету. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 25. С. 119–125.
44. Сидорук І.І. Теорія і методика формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05. Тернопіль, 2021. 699 с.
45. Сидорук І.І. Теорія і методика формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... д-ра. пед. наук, 13.00.05. Тернопіль, 2021, 36 с.

46. Сидорук І. І. Формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 388 с.
47. Субіна О. О. Формування соціальної компетентності майбутніх викладачів в умовах професійної підготовки: монографія/ М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. С. 208.
48. Чуловський В. Е. Вплив інтраперсональних конфліктів на формування соціальної компетентності особистості в юнацькому віці: дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.05/ СНУ ім. В. Даля. Сєверодонецьк, 2018. 199 с.
49. Шаров С. Особливості соціальної компетентності студентів педагогічного університету. Актуальні питання гуманітарних наук. Т. 4, № 8 (2020). С. 235–240.
50. Шахрай В. М. Теоретико-методичні засади формування соціальної компетентності учнів основної і старшої школи засобами театрального мистецтва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. пед. наук: 13.00.05 «Соціальна педагогіка», 13.00.07 «Теорія і методика виховання»/Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ, 2016. С. 56.